

DE
FORMARUM
ORIGINE.

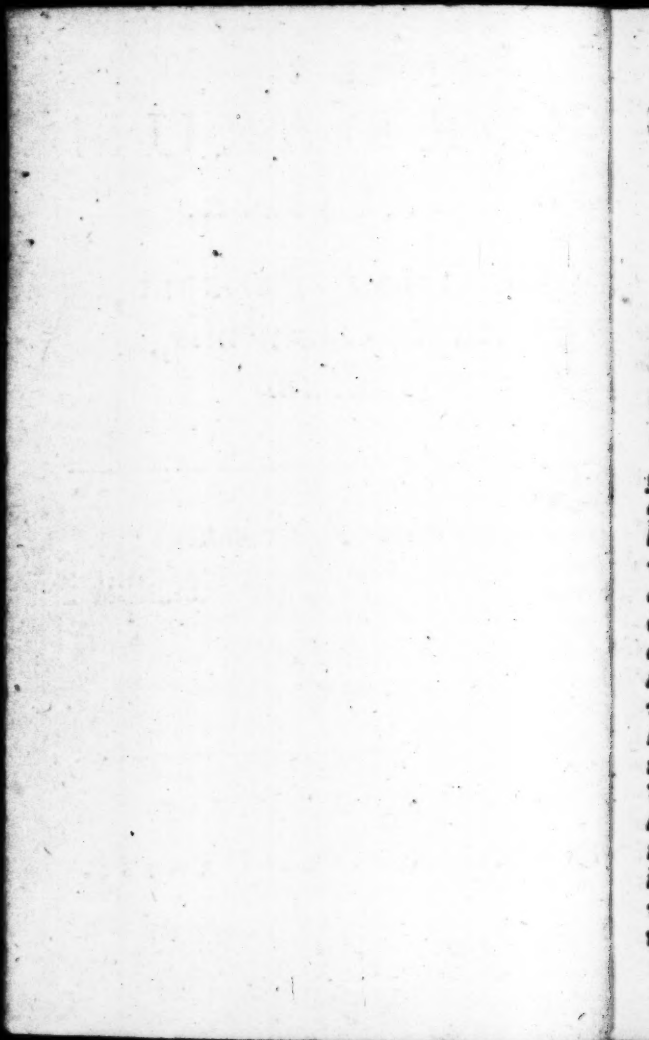
GUILIELMI PEMBELI,
Angli, Oxoniensis,
Tractatus.

Editio Posthuma.

CANTABRIGIÆ:
Ex officina ROGERI DANIEL,
pro I. B.

50. C. 8.

Ornatissimo Viro
Dom. Doctori F R E W E N,
Collegii Magdalenensis Præ-
fidi, & Academiæ Oxonien-
sis Vice-Cancellario,
R. Capel S. D:

um Natura ita sit nobis
comparata omnibus (Vir
ornatissime) ut, quæ Dog-
mata à receptiori Scholæ
sententiâ aliena sunt, ma-
gno cum supercilio fastidire soleamus: ego
quidem non possum non vereri, ne lucu-
bratio hæc in quorundam reprehensiones,
vel eo nomine incursum sit; Quod in ea
quedam in controversiam fortè veniant;
& novitatem apud nostros Philosophos
olere videantur. Et certè in locis Theo-
logicis ne quid detrimenti capiat, vel pax,
vel veritas Christi id sobriè cavendum
homini Christiano; & à novarum opinio-
num pruritu prorsus abstinendum puto.
Usque aded, ut ad certam regulam etiam
loqui debeamus. Quod piè & prudenter
monet Augustinus, ne [verborum licentia
impiam gignat opinionem.] At in pul-
vere Scholastico, ubi in nullius verba ju-
ramus, & in utramvis partem, sine dis-

De civit.
Dei l. 10.
c. 23.

Epistola Dedicatoria.

pendio vel pacis, vel salutis ire liceat, major conceditur, cum sentiendi, tum loquendi libertas: Nec tam authorum nomina; quam rationum momenta sunt spectanda. Quod non eò dico, quasi non plurimum esset in antiquis Philosophis: Hoc solum vellem; ne novitas veritati sit fraudi. Veritas enim non est pro novo deferenda. Quinetiam novitas veritatem commendat, & animus noster novae opinionis admiratione integratur. Et quae hodie vetera sunt, olim fuere nova. Pra-

Epist. 1. 2. *clare Horatius,*
epist. 2.

Quod si tam Graecis novitas invisa fuisset
Quam nobis, quid nunc esset vetus aut quid haberet

Quod legeret, terer etq; viritum publicus usus

Et meo quidem calculo, vitium vel maximum est in Philosophando, vetustatis gratia, ea defendere, quae probamus minus. Illud Pythagoraeorum [ipse dixit] procul ab iis esse vult magnus dicendi Magister

De nat.

De cor. 1. 1.

Marcus Cicero, [De literis bene mereri cupientibus obest plurimum, uti & iis qui discere aut docere volunt; id ratum habere quod à veteribus Philosophis iudicatum acceperunt. Desinunt enim suum (inquit ille) iudicium adhibere] Nôsti Tu, quanto cum conatu, & argumentis

De ani-

ma lib. 1.

quam magnis ipse Aristoteles omnium antiquorum, immò, ipsius adeo Platonis ani-

um,

Epistola Dedicatoria.

mun. de Anima naturâ & origine im-
pugnârit. Neque à quoquam, quod sciam,
hoc ei culpe datur. Quin potius nos
omnes magni facimus aurem illud Ari-
stotelis apophthegma. [Amicus Socrates;
amicus Plato; sed magis amica veritas.]
Neque unquam tot & tanta ornamenta,
& adjumenta Philosophiæ subministrasset
tantus Author, si destinatis ve'orum sen-
tentiis (quæ jam olim quandam quasi
vim veritatis, auctorum authoritate solâ,
& ætate obtinuissent) sese addidisset. Sic
est noster author, ut apud quem plus va-
leat ratio, quàm Aristotelis autoritas.
Idque ex Aristotelis ipsius exemplo, &
præcepto, jure in ipsum secisse putemus;
quod, sicut solent summa ingenia, non so-
lùm studiosè elucidet aliorum opiniones;
sed & ipse quoque aliquid novi proferat.

Accedat eodẽ summa rei de qua agi-
tur difficultas. Nullus scilicet in tota
Philosophia cognitum difficilior locus est:
quàm de Forma: usque adeo, ut Scaliger
(quo non alter acutus magis) omnem
nostram in Philosophia scientiam, propter
Formarum [cognitionem rudem, confu-
sam] nihil aliud esse velit quàm [um-
bram in sole.] Quocirca cùm in commen-
tationibus abstractis, in contrarias partes
disputare soleant viri eruditi; & tandem
post multos sudores, præclarè secum agi-

Eth. l. i.

Exercit.
 101. dist.
 14. & ex-
 ercit.
 307. dist.
 12.

Epistola Dedicatoria.

putent, si verisimile quod sit, id invenerint: minus mirum est, authorem nostrum, in difficilima ea Diatribæ parte, quæ est de Formis Brutorum; à vulgari hodiernorum Philosophorum mente recessisse. Laudem certè magis quàm veniam meretur. Ego non tantum mihi assumam, ut in utramvis partem quicquàm efferam. Rem in medio relinquo. Nihil detractum velim iis, qui aliter, atque hic author noster sentient. Sed nolo Epistolam ultrà quàm satis est producere. Hoc quaecunque, & quantulumcunque memoris mei, in Te, animi pignus sub Nominis Tui auspiciis, ad usum studiosæ Juventutis in lucem emitto. Tu, quæ Tua est Humanitas, æqui bonique consulas. Vale.

De Formarum

ORIGINE.

Exatissima est illa inter Physicos Quæstio, de Formarum Origine, quo modo, quo principio oriuntur & materiæ adsociantur. Quæ quantum & docentium & discipulorum ingenia exercuerit, testatum faciunt tot doctorum hac de re commentationes, atque post tam claras, ut videbatur, huic veritati prælatas faces luminæque admota, summa animorum caligo & inscitia, quæ adhuc cingimur. Hæremus in cortice, & in natura vestitum externumque accidentium ornatum novimus & miramur, at corpus ipsum & intimam essentiam medullam quærimus & ignoramus. Vel potius, annon in scirpo nodum? illud anxia indagine vestigantes, quod nisi in Philosophorum cæbris librisque, in Natura est nusquam. Ita planè est, excutientes nimium acutè cernimus, atque illud scire satagimus, quod nec esse natura agnoscit. Intellego illud Physicorum de rerum Formis placitum; quod etsi antiquitate & omnium præjudicio satis confirmatum videatur, tamen, cum potius ut Postulatum quàm ut Demonstratum ab Aristotele primo inventore, ejusque Sectatoribus sumatur, non erit immodestum, sed φιλαλήθης, illud pen-

nitiùs introspexisse, atque examinâsse, quid firmitatis habeat hoc fundamentum, cui tot in omni Philosophia dogmata innituntur. Atque hoc sanè necessarium est Animarum Ortum disquirenti, priùs de omnium Formarum origine differere, earumq; Naturam perspectam habere, cujus si vel ignari vel falso gnari sumus, offundentur tenebræ, & error se reliquæ disputationi ingeret. Itaque, quid Forma, cujus Entitatis & Originis, primò in genere videamus, deinde ad Animas descendendi locus erit.

Aristoteles, rejectis aliorum ante se placitis, tria rerum communia principia statuenda esse docuit, Constitutionis duo, Materiam & Formam; Transmutationis unum, Privationem : quam triadem posteritas venerata est, & ferè à *Platonis* retinuit. Meritò autem erroris suspecta est hæc doctrina, & à multis contrà itum : qui privatione sede, quam occupârat, detrusâ, binarium tantum principiorum numerum agnoverunt. Quàm hoc iusta fecerunt lege, sufficiet uno aut altero exemplo demonstrâsse. Privatio est principium transmutationis, inquit Arist. At quale principium ? Intueamur exemplum, & naturam non notiones sectemur. Aqua mutatur in Aerem. Hujus mutationis principium est privatio, vel quatenus est Absentia formæ aeris in aqua, vel quatenus est Aptitudo in materia aquæ ad recipiendam formam aeris : ex istis enim

enim duabus partibus conflatur definitio privationis. Non priori respectu, nam Absentia formæ (fatentibus ipsis Aristotelicis) est merum non ens, nihil habens positivi. Ipsum abesse est non esse, nec magis ens est mera Absentia formæ aeris ab aqua, quàm absentia formæ aeris ab auro, hoc est, purum putum Nihil. Quis autem sanus dicet, Non-ens esse principium transmutationis corporum naturalium? Non posteriori modo, quia 1. Sic privatio non est privatio; merus est & Rei & Vocabuli abusus vocare aptitudinem & capacitatem subjecti nomine privationis: perinde ac si dicas, Carendi duæ sunt partes, Carere & Habere. Illa enim Aptitudo est Qualitas verè positiva, quæ habetur & possidetur à subjecto. Nempe vel una simplèxque qualitas ut potentia passiva materiæ primæ per quam verè disponitur ad recipiendam formam quamcunque, vel mixta qualitatum congeries in corporibus, sive mixtis sive simplicibus, per quam ad unam formam magis quàm ad aliam disponuntur; ut in aqua Humiditas & Tenuitas faciunt eam capacem & aptam ad aeris formam magis quàm alterius corporis. At quis, vel unam, vel multarum qualitatum debitam mixturam, sine absurdate vocaverit privationem? 2. Etsi revera ista Capacitas & Aptitudo requiratur ad omnem transmutationem ut Conditio necessaria in subjecto transmutando (nec enim ex quolibet ligno

fit Mercurius) non tamen rectè dicitur principium & causa transmutationis. Annon ideo res mutatur, quia mutari apta est & capax ? minimè certè, neque in artificialibus, neque in naturalibus. Sed hîc decurritur ad solennem distinctionem duplicis principii, 1. Effectivi virtute sua agentis, & 2. Occasionalis ansam quasi præbentis ; & hujus posterioris farinæ est privatio. Qua distinctione parum consulitur huic causæ, ut ex his palam fiet.

1. Non ferendum est hoc Aristotelis *παρρησια*, qui fundamenta totius Philosophiæ jaciens, & principia tum constitutæ tum transmutatæ naturæ accuratè investigans, neglexerit Causam efficientem in qua virtus transmutativa corporum later, atque ejus loco Occasionem tantùm prehenderit, cujus nulla est ex se efficacia. non ἀρχὴ sed ἀφορμὴ dicenda fuerit privatio.

2. Nec occasio quidem est, quod ad primam privationis partem, cui tamen hæc distinctio solet applicari. Sive enim Aquam integrâ adhuc suâ Formâ, sive jam corruptâ spectemus, neutro modo absentia formæ est occasio mutationis. Non primo, nam Absentia formæ aeris in aqua adhuc manente integra, non magis Occasio dici potest mutandæ aquæ in aerem, quàm mutandæ illius in ignem aut terram. Istas enim

enim Formas per æquè omnes etsi non habeat, tamen eis non caret : aliquid verò agendi moliendique occasio, non est Non habere, sed Carere. Non secundo, nam absentia formæ aquæ in aqua corrupta, non est occasio cur introducatur forma aeris magis quàm forma ignis : nec absentia formæ aeris in aquam introducibilis est occasio cur introducatur, nam & terræ quoque forma absens est, & introducibilis, aliquandoque in aquâ corruptâ inducitur : nec denique absentia formæ simpliciter occasio est cur alia qualis qualis sit intromittatur. Illud enim figmentum est, ut sic ostendi potest, In transmutatione aquæ in aerem necessario secundum doctrinam Peripateticam dandum est aliquod Instans in quo & non antè, forma aquæ recedit : Ut enim Generatio, sic Corruptio fit in Instanti, forma siquidem est indivisibilis & tota accedit, receditque in momento. Bene habet. Ante illud igitur instans in aqua non erat ulla privatio. Jam verò cum avolat forma aquæ, advenit aeris forma vel in eodem instanti vel in diverso. Si in eodem, nulla potest intercedere privatio, siquidem ante illud aqua non erat privata suâ formâ, & in illo ipso instante admittit formam aeris. Itaque hoc pacto occidit privatio, sed oritur interin major difficultas, Quomodo in uno & eodem instanti eadem

eadem materia aquæ, possit habere duas formas específicas Aquæ & Aeris? Cujus difficultatis nulla planè solutio dari potest stante Physicæ Peripateticæ constitutione. Sin dicas hoc fieri diversis instantibus, intercedente aliquo privationis tempore: succutis hoc dicto Physiologiæ Aristotelicæ fundamenta, quæ volunt impossibile esse ut materia vel ad momentum informis existat. Quare cedat foro Privatio, nec amplius in Naturæ triumviris accenseatur: Aptitudo quidem & Capacitas illa materię esto aliquo modo Occasio legum naturæ novandarum: Principium non est, Privatio non est. Hujus autem nobis loco substituatur *γνῶσις* illud omnium Transmutationum principium effectivum, scilicet, Pugna contrariarum Qualitatum: quarum adversa dimicatio alternâque aut mutua victoria, & post eam concordie temperie, est disproportionata *δυσμετρία*, fons est & radix, unde existunt omnes, quæcunque in natura naturaliter sunt, generationes corruptioneque. Hoc clariùs demonstrabitur in sequentibus, dum secundum Peripateticorum Principium diligentiori examini subjicimus. Hoc

¶ Forma est, cujus notitia quantum Mortalium mentibus creavit molestiam & tristitiam, imò scientiæ desperationem, inde conjectura

jectura capi potest, quòd, cùm Scientia nulla sit nisi per demonstrationem, hæc autem nulla, nisi ex Causa proxima, causa verò hæc ignoretur si forma sit incognita, omniumque formarum ne una quidem cognoscatur (omnibus fatentibus) exceptâ illâ Hominis, omnis nobis spes præcluditur, quidvis in qualibet alia re perfectè intelligendi. Apage autem istud ingeniorum tormentum! Dabimus operam hujus *νεγκεναις* fidiculas incidere: atque in re obscurissima operosissimisque nodis perplexâ, auxilii, quantum possumus asserre. Hoc autem secando potius fiet quàm solvendo; cùm præstet demoliri quàm mox ruiturum opus reficere. Duo sunt constitutionis rerum principia, Materia & Forma. Materiam agnoscimus, de Forma quærimus. Ea est (inquiunt Peripatetici) Principium activum quod cum materia constituit compositum substantiale. Habes essentiam, vide ejus proprietates & elogia. Est substantia, & quidem præcipua pars essentialis compositi; divinior & dignior naturâ quàm materia; composito dat Esse, Agere, Distingui, Nomen; est generabilis, & corruptibilis; educitur de sinu sive potentia materię; in sensus non incurrit; consistit in indivisibili, nec augetur aut minuitur pro varia compositi quantitate; est immateriata & tamen materię necessitate ligata; cape quoque divisionem: est forma alia Prima, reliquas antecedens, communis omnium corporum naturali-

ralium quatenus sunt naturalia: alia Secunda primam sequens propria particularium corporum secundum diversas species. Hæc sunt breviter quæ Physici de forma tradunt, pauca ea quidem, at tamen ejusmodi, quæ cum inter se cum fundamentis naturalis scientiæ ab Arist. positis parum consentiunt. Illud primò scrupulum injicit subleſtâ hîc agi fide, quod inter tot de Materia, altero principio, controversias, libros, disputationes ultrò citròque scriptas habitâsque, parum aut nihil ferè de formarum natura reperias in Physicorum commentariis. Aliquid in genere disputatur in Communi Physices parte, ubi è regione materiæ forma tractatur; at fit ità leviter & perfunctoriè, ut agnoscas eos umbram non veritatem petere, inter ipsas disputantium manus avolantem & evanescentem. In reliqua Philosophia donec ad hominem perventum erit, altum de ea silentium, exceptis quibusdam de Coeli & Elementorum formis, otiosis speculationibus. An hoc fit quod formæ natura & notitia magis in obscuro sit, quàm materiæ? Nequaquam sanè. Conferamus Paritatem utriusque & Privilegia formæ. Forma in sensus non incurrit; neque Materia; utriusque cognitio ab intellectu solo pendet, fatentibus Peripateticis, & docentibus Materiam non cognosci nisi duplici instrumento, Probationis necessariæ à transmutationibus successivis commune aliquod subiectum requir-
entibus,

entibus, & Proportionis ab Arte-factis ex materia variè effigiata constantibus. Quare mirum est, eos, qui de materiæ Essentia Proprietatibusque tam multa disputârunt, & definierunt, noluisse Formæ naturam accuratiùs eisdem usos subsidiis inquirere. Nec erat cur hic magis hebescerent oculi, si digniorem & clariorem formæ naturam spectemus. Quid enim? Materia est perfectibilis, Forma perfectio: illa, potentia, nuda, pura passiva potentia (sic aiunt) at forma est actus. Materia debilis entitatis & penè aciem intellectûs fugientis, at forma divinum quid, ipsam essentiam dans nedum habens; Materiæ propria, potentia patiendi & recipiendi quidvis, & Quantitas indeterminata, at actio nulla: Formæ autem mille Actionum Qualitatûmque differentiæ, quæ sensum intellectûmque non leviter perstringunt. Quid igitur causæ esset quòd tot præsentibus auxiliis tantillum in Formarum cognitione profectum sit, in materiæ tantum? His illud adde, quòd qui de Angelorum essentia summa subtilitate & audacia pronunciârunt, quorum essentia ægrius à nobis percipitur, illi formarum disquisitionem penitus ferè neglexerunt. Verùm ne suspicioni huic justæ, nimium dedisse videamur. accedamus ad rationes: quibus adversum receptam formæ Doctrinam sic argumentari possumus.

Forma Corporis naturalis, est vel Substantia

tia vel Accidens. Si Substantia sit, erit vel Materialis & Corporea, vel Immaterialis & Spiritualis. Hæ divisiones sunt immediatæ, & ex terminis oppositis toto genere differentibus constant. Ita ut ineptè diverticulum quærat in distinctione Substantiæ in Perfectam & Imperfectam, aut in gradibus quibusdam intermediis inter Substantiam & Accidens, inter Materiam & Spiritum: quos neque Natura nec Philosophia Peripatetica ullo modo admittit. Puritas enim purissima materiæ non eximit rem è gradu rerum materialium, nec speciem variat. Illa entitas media inter substantiam, & accidens ne concipi quidem potest, & certè novum requireret Prædicamentum. Nec illud de Perfectiōe & Imperfectiōe Substantiæ formam magis è divisione Prædicamenti exterminat, quàm Materiam, quâ imperfectius nihil. Sunt itaque secundum Philosophiam Peripateticam, & naturam quidem ipsam, distributiones illæ irrefragabiles: ex quibus sic procédo: Forma nec est Substantia materialis, nec immaterialis: ergo ne omnino quidem Substantia est. Probatio instituetur per partes.

I. Forma non est Substantia materialis & corporea: ostendo his rationibus:

1. Quod materiam corpúsque informat illud non est materiale & corporeum. Atqui formæ officium est informare, &c. Ergo, &c. Vis hujus argumenti in eo consistit, ut intelligatur

telligatur quid sit, informare : hoc autem est, Omnes materiæ partes ita permeare, atque omnibus vel minimis ita se immiscere, ut unicuique essentiam & vires speciei convenientes tribuat. Dico impossibile esse, ut Substantia aliqua materialis à materia corporum distincta, materiam illorum per minimas sui particulas ita pervadat. Contradicit hoc naturæ, quæ vetat omnem Penetrationem dimensionum, hinc necessario concedendam, si materia materiam permeet, cum omnis materiæ, cujuscunque demum subtilitatis sit, quantitas semper sit accidens inseparabile.

2. Omne materiale & corporeum est per se Quantum & Divisibile. Atqui Forma non est Quanta per se & Divisibilis. Ergo &c. Major manifesta est ex discrimine inter Corpus & Spiritum. Minor est ex omnium Philosophorum placito, qui statuunt formas quantitatis esse expertes, & in indivisibili consistere. Quàm verum sit illud dogma non opus est nunc exquirere, sufficit hoc loco has contrarias sententias inter se commisisse.

3. Nihil generabile & corruptibile est materiale & corporeum. At omnis forma (humanâ exceptâ) est generabilis & corruptibilis. Ergo nulla forma, &c. Veritas majoris propositionis clarissima est tum ex communi Aristotelicorum sententia, asse-

rentium

rentium materiam nullo modo generari aut corrumpi posse, sed ortus & interitus immu- nem persistere in perpetuum; tum etiam Experiētiā, Fieri enim non potest in trans- mutationibus ut vel minimus materiæ pul- visculus corrumpatur in nihilum, aut ge- neretur ex materia non præexistente. Quic- quid in rebus est materiale (intelligo Es- sentiam non Inhærentiam, nam sic acciden- tia sunt materialia) illud sicut divina so- lum virtute è nihilo extitit, ita nulla natu- rali vi in nihilum redigitur. At, quod mi- nor ait, formæ quotidie corrumpuntur & annihilantur, atque de novo generantur idque virtute naturalium agentium. Affir- mant hoc omnes, atque ipsa etiam trans- mutationis veritas. Nihil ergo in formis materiale est.

4. Evertitur hoc pacto illud principio- rum *ἀντίτρον* ab Aristotele positum, scili- cet, Principia debere esse contraria, quia quidquid fit fieri ex contrariis necesse est. Ubi per Contrarietatem non intelligit il- lam propriè dictam (alibi enim dicit Sub- stantiam Substantiæ non contrariari (sed talem diversitatem & distinctionem, per quam principia corporum constitutiva ita differunt, ut essentiā propriisque iisdem non communicent. Nam ex Uniformi, aut du- obus Uniformibus substantiis, nihil nisi U- niforme generatur. Atqui si forma quoque sit

fit materialis, materia & forma non tantum non contraria, sed ne diversa dici possunt: eadem siquidem erit utriusque Essentia gradibus tantum majoris aut minoris puritatis & subtilitatis distincta: qui plane non sufficiunt ad tollendam uniformitatem.

5. Tollitur quoque hoc modo illud Formarum privilegium, quod sit Fons & Origo omnium actionum: Cum enim operationes sint à forma, formæ autem essentia sit materialis, necessario sequitur materiam quoque esse activum & actionum principium. Erit siquidem forma, Materia quædam actiosa vigoris & virtutis plena, per quem potens est materiam corporis torpidam & ignavam actuare & excitare. At unde ista virtus? necesse est ut sit immediatè ab ipsa formæ materia: nam si ab alio oriatur, jam forma non erit principium, quo datur aliquid prius. Sicut enim materia prima ex se habet quantitatem, sic & forma vires ex se ortas non ab alio mutuatas possidet. Atque hoc plane repugnat omnium Perip. consensui, qui docent à materia quæcunque demum sit, meram oriri Passionem, eamque esse omnis possibilitatis radicem.

II. Quod forma non sit Substantia Immaterialis & Spiritualis evincitur firmissimis rationibus.

1. *A Formarum Generatione.* Qua in re ridiculum plane est quàm miserè se aliòsque torserint

torserint Philosophis Summa omnium in hoc negotio speculationum huc redit, Formas non Induci, sed educi è materia. Nimirum enim absurdum visum est dicere formam auri, lapidis, plantæ &c. primò extra materiam factam esse ab externo agente, deinde veluti vehiculo in materiam importari. Spinosis absurdis horret hæc opinio, Posse formas rerum separatas existere, plus conferre agens externum quàm semen in generatione, &c. Quare in eo fixus est baculus, formas omnes (humanum excipe) è materia educi. Verùm hîc admodum sudatur in explicando hujus educationis modo, nec adhuc certi quicquam statuitur. Nos breviter omnia comprehendentes sic argumentamur. Si forma educatur ex materia, fiet hoc vel ex Aliquo in Materia præexistente vel ex Nihilo. Si prius, erit illud Aliquid vel ipsa Materię Essentia, vel Accidentia quædam illius. Per partes agamus.

I. Forma non oritur ex Essentia materię contradicunt hæ rationes.

I. Quicquid ex materię Essentia oritur, illud necessariò est materiale, ut quicquid ex aere nudo fit, est æreum. At forma non est materialis, ut patet ex supradictis. Ergo, &c. Vel si forma sit immaterialis, impossibile est ut fiat ex Essentia materię: fundamentum siquidem ponitur in Philosophia, Immaterialiale

riale ex Materiali per agentia materialia (ut sunt ea quæ formas educunt) generari non potest. Illa enim materia, ex qua constituitur forma, ad quamcunque demum puritatis, claritatis & tenuitatis gradum velut in alembico elevetur, materia tamen est, & remanet.

2. Funditus subruitur illa altera principiorum lex ab Aristotele, & sectariis lata, Principia ne fiant ex se mutuo. Atqui fient, si ex materię substantia conflatur forma.

3. Forma non oritur ex Accidentibus materię; confirmant hæc argumenta, contra opinionem eorum omnium qui dicunt, formas educi de Potentia, de Sinu, de Gremio materię. Ubi intelligunt, credo his terminis, Accidentia & Qualitates quasdam materię. At non hinc formis origo est: nam

1. Substantia fiet ex Accidentibus, forma Substantialis ex accidentalibus materię proprietatibus. Quod absurdum quàm dissonet, Peripateticarum aurium esto iudicium. Aut si ex Accidente nihil generetur nisi Accidens (quod verum est) forma erit Accidens utpote ex Accidentibus facta: at hoc quoque Peripatet. monstrum est.

2. Forma non erit primum principium corporis naturalis: siquidem ex
priori

priore facta est, viz. Accidentibus materiæ, quæ, potius quàm forma, principii loco habenda sunt. Hac quoque ratione evertitur altera principiorum lex Principia ne fiant ex aliis: at forma fit ex accidentibus.

3. Particulariùs quærat, quænam sint hæc accidentia materiæ, quæ Græci Sinûsque nomine vocantur; certum est tria sunt aut nulla, 1. Potentia passiva, 2. Quantitas indeterminata, 3. aut Præviæ dispositiones. Quod ad duos priora, risu dignus est si quis dicat, Formas oriri & fieri, aut ex Potentia passiva sive aptitudine & capacitate materiæ ad formas recipiendas, aut ex indeterminata illius quantitate. Mera sunt ista deliria. Ergo fortè ex præviis dispositionibus fit. Hoc verisimilius dicitur, sed hic cautè advertendum est, non hactenus non de Existentiâ, sed de Substantia formarum quærere, non quo Agente in materia existant, sed ex quâ Essentia & Substantia sint & constituentur. Itaque etsi fortassis præviæ dispositiones & qualitates in materia secunda præparata, ut in materia auri lapidis, seminis concurrant per modum Agentis ad productionem formæ auri &c. non tamen possunt concurrere per modum constituentis ad condendam illius

illius substantiam & essentiam siquidem præviæ dispositiones sunt tantum Accidentia; at forma, secundum Peripateticos, est Substantia & quidem Immaterialis, quæ ex accidentibus tanquam materiâ constitui nequit. Aut si constituatur, erit quidem forma Immaterialis, sed Immateriale accidens, non immaterialis & incorporea substantia. Hæc de priori parte, viz. Formam non fieri ex aliquo præexistente in materia sequitur membrum posterius,

3. Forma non fit ex nihilo. Ita enim formæ in materia productio non esset Generatio, sed Creatio: quod sine maxima absurditate concedi non potest. Tolleretur enim discrimen inter animam rationalem & cæteras formas, quarum etiam vilissimæ opus haberent ad existentiam creatione essentiæ. Daretur immediatus & supernaturalis Dei concursus ad omnem generationem, creando & infundendo formam, aut tribuenda esset naturalibus agentibus Vis creandi substantiam ex nihilo, quæ solius Dei propria est. Præcipuè in substantiis immaterialibus (ut formis) quarum essentia materialibus longè dignior est. Atque hoc in loco Philosophis aqua planè hæret. Interrogatis sive de inanimatis sive de animatis formis, Sintne actu in materia è qua educuntur?

cuntur? ut forma auri in materia ex qua generatur, forma pulli in ovo. Hic æstant, & sudant. Insunt & non insunt. Existunt & non existunt. Insunt, sed non actu: nam sic, aiunt, nihil de novo generaretur, cum forma actu & materia actu existat. Neque planè non insunt, nam sic crearentur. Ergo insunt potentiâ. Contradictio, insunt, i. e. possunt inesse. Insunt in suis Causis: & hoc ἀντηπαύειν insunt, i. e. causæ insunt per quas possunt aliquando inesse. Rursus, insunt habitualiter non actualiter, ut scientia in Geometra dormiente. Inepta distinctio, quatenus huic negotio applicatur. Habitualis enim rei inexistencia actuali non opponitur; scientia enim in Geometra dormiente Actu inest, etsi quoad Actus & Exercitia. Num & formæ sic? Substantiæ earum & actus primi actu insunt in materia, sed operationes & secundi actus impediuntur & dormitant. Nec hoc volunt, quia absurdum est dicere, Formam auri esse actu in materia ex qua generabitur aurum; sic esset aurum antequam est: aut formam aeris esse actu in aqua transmutanda, antequam actu transmutetur in aerem; aut formam animalis actu esse in semine, nec tamen semen posse dici animal. Omnia hæc sunt αἰεῖσθαι, ut & tota ista Philosophorum contemplatio

tio de Formarum substantialium & immaterialium è materia Eductione. His accedunt alix rationes.

4. Repugnat communi sensui & sano intellectui hæc formarum immaterialitas. Quis enim sobrius dixerit esse in lapide, in Auro Substantiam aliquam spirituales à materia distinctam. Spiritus lapidis. Spiritus Auri. Portenta in Philosophia, nisi Chymico sensu capiantur: at Spiritus hominis rectè.

5. Omnis substantia divisibilis est materialis & corporea. Forma est substantia divisibilis: ergo non est spiritualis & incorporea. Major est ex ipsius Naturæ dictamine, Divisio enim sequitur Quantitatem & Quantitas est indivisa materię come. Minor manifesta est in divisione omnium totorum Homogeneorum, ut auri, &c. nec non Heterogeneorum quorundam, ut in avulso ab arbore ramusculo ex se recrescente, &c. Quod si objiciatur aliquid etiam non corporeum dividi posse ut albedinem in charta, omniæque accidentia ejusmodi, quæ tamen Quantitate & Materia carent. Respondemus, longè maximum discrimen esse inter Spiritus, immaterialésque substantias & accidentia immaterialia, illarum enim Essentia cōsistit in indivisibili, tam necessario nexu inter se colligata, ut recedente,

parte tota pereat (si Metaphysicis credamus) at non sic Accidentium. Stet itaque immota hæc reciprocatio: Omnis Substantia Spiritualis est Indivisibilis, & Omnis Substantia Indivisibilis est Spiritualis, quicquid ἀλλόγως obstrepunt Conimbricenf. 2. de An. Cap. 11. Quæst. 8. Art. 3. Atque è contrà de Substantia Materiali: Cujus argumenti tanta vis est, ut formas è classe substantiarum, in Ordinem Qualitatum videatur posse cogere.

Persequamur reliqua argumenta.

2. *A Formarum Corruptione*, quâ omnes quotquot præter animam rationalem sunt, damnantur. Unde sic arguitur.

1. Nulla substantia immaterialis est corruptibilis: Omnes formæ sunt corruptibiles. Ergo nullæ formæ sunt immateriales. Majoris (intellige eam modo naturalis) probatio est inducta ex ipso peripato petita. Omne agens & patiens naturale debent convenire in genere, i. e. in materia inquit Aristoteles. Inter ea igitur quæ differunt materia nulla est physica actio aut passio. Atqui materiale & spirituale sic differunt, ergo illud in hoc agere, hoc ab illo pati non potest. Fieri itaque non potest ut aliquod agens naturale & corporeum, formas rerum immateriales agendo corrumpat, totasque penitus abolet, & in nihilum reducat virtute aliqua naturali.

naturali. Ejusdem virtutis est substantiam
 ē nihilo creare & in nihilum redigere.
 Quare in omni corruptione aut conce-
 dendus est extraordinarius & supernatu-
 ralis Dei actus in abolitione formæ etiā
 muscæ unius miserculæ; aut affirman-
 dum, ordinaria agentia naturalia habere
 vim agendi in formas easque annihilandi,
 quo dato, nescio quid liceat pontificiorum
 nānias de igne Gehennali & Purgatorio
 animas urente, de suffumigationibus di-
 abolum abigentibus, aliasque ineptias
 commodè refutare.

2. Cum omnis substantia immaterialis
 sit excellentior materiali; In genere for-
 marum res contrario planè modo se ha-
 bebunt. Ignobilis enim & ignava materia
 firmiorem stabilioremque essentiam ha-
 bebunt, quàm vel præstantissima bruti
 anima; Materia pulicis nulla arte,
 nulla mutationum vicissitudine potest
 annihilari; at vel nobilissima Leonis a-
 nima uno ictu occidit, & in nihilum
 abit. Magnum hoc & notabile discrimen
 non levem mihi semper excitavit suspicio-
 nem, Formas non inter substantias, sed
 accidentia numerandas esse, quæ, ut vi-
 dentur, ortui & interitui in singula me-
 menta sunt obnoxia.

Hactenus de primo divisionis membro;
 Quod forma non sit Substantia, cui & alia

addi possent si singulis immorandi otium esset. Propero ad secundum membrum, ubi disquirendum restat, utrùm Forma accidens sit, necne. Sententia negativa à Physicis mordicus defenditur; nobis autem affirmativa etsi *παραδόξος* verisimilior tamen videtur: quàm ut superioribus rationibus coacti necessario tenendam suscepimus, ita sequentibus argumentis atque argumentorum, quæ objici possunt, solutionibus claram facere conabimur. Est itaque conclusio probanda.

Omnis forma corporis naturalis, (animâ rationali exceptâ) est accidens aut accidentium multorum mixtura, temperamentum vulgò dictum, & præterea nihil. Hujus conclusionis veritas patet;

1. Ex remotione membri alterius immediate oppositi in prima divisione. Evidentum enim est allatis argumentis formam nec materialem nec immaterialem Substantiam esse, relinquitur ergo ut sit Accidens.

2. Ex perpetua analogia inter Formas istas & Accidentia, quæ tanta est, ut errore aliquo veterum factum sit, quòd eorum naturæ eadem, in similes divisæ sint. Ecce parallelismus.

1. Accidentia generantur & corrumpuntur, de novo oriuntur & in nihilum abeunt, ut ratio & experientia dicunt. Eadem quoque est formarum lex, in horas nascentium, & evanescentium.

2. Ac-

2. Accidentia diffunduntur per totum sub-
jectum, & minimas materiæ particulas
penetrant, atque pro ratione subjecti
quanti & divisi, ipsa quoque quantitatem
& divisionem sortiuntur. Non ovum ovo
similius, quàm hac in re Formæ acciden-
tibus, diffusæ & divisæ per materiam.
3. Accidentia dependent à materia in Esse
& in Fieri, ita ut extra subjectum ne ad
momentum quidem temporis subsistere
possunt. Annon & Formarum eadem
conditio, quæ cum sint immateriales (ut
& Accidentia) ita tamen cum materia
quoad & Essentiam & Existentiam sep-
pās αὐτῶν nexu vinciuntur, ut extra
eam planè Nihil sint. Atque, ut Acci-
dentia quoque, non migrant de subjecto
in subjectum. Ex quibus clarum est non
esse tantùm formæ & accidentis similitu-
dinem, sed etiam identitatem.
3. Ex refutatione argumentorum quæ in
contrariam sententiam adduci possunt, ad
stabiliendam necessitatem formæ substan-
tialis. Horum præcipua sunt,
1um. Omne compositum substantiale
requirit materiam & formam substan-
tialem, ex quibus componatur. Cor-
pora naturalia sunt composita. Ergo
habent materiam & formam substan-
tialem.

Infirmetas hujus Argumenti elucescet ex

falsitate majoris propositionis, quæ oritur
 ex malè intellecta Compositionis natura.
 Cum enim duplex sit Compositio, 1. Ex
 Substantia & Accidentibus, 2. Ex Sub-
 stantia & Substantia, falsò creditum est,
 Omne corpus naturale componi ex dua-
 bus substantiis genere diversis. Veritas
 breviter sic se habet, In Corporibus sim-
 plicibus Cœlo, viz. & Elementis est nuda
 tantum Compositio Substantiæ, Materiæ
 scilicet, & Accidentium variorum diver-
 sis syzygiis in materia unitorum. In Cor-
 poribus mixtis, siue animatis siue inani-
 matis, est Compositio, partim Substantiæ
 & Accidentium partim diversarum Sub-
 stantiarum. Diversarum, dico, non Es-
 sentiâ, sed Accidentalibus differentiis;
 ut sunt substantiæ quatuor Elementorum
 quorum materia una essentiâ, qualitati-
 bus quadruplex concurrit in compositio-
 ne corporum mixtorum. Denique, in ho-
 mine solo est Compositio diversarum
 substantiarum genere differentium, viz.
 Corporis, Substantiæ materialis, & Spiri-
 tus substantiæ immaterialis. Itaq; dicimus
 Corpora naturalia esse Composita, & qui-
 dem Substantialia ab una parte, sc. Mate-
 ria, non utraque. Forma quidem inest, sed
 Accidentalisis illa, non Substantialis. Ex re-
 vera, nulla dari potest ratio idonea, cur ne-
 cessitas naturæ id exigit, ut corpus neque-

at constitui, sine concursu duarum Substantiarum essentialiter distinctarum Sufficit plane unica materię substantia variis distincta & ornata accidentibus, ut in Elementis.

2um. Quicquid Materiam actuat, ponit in Specie, Existentiam eidem tribuit; illud est Substantia. Atqui forma facit ista omnia. Ergo Forma est Substantia.

Vitium hujus argumenti est in majore propositione quę sententię est aut ambigüe aut falsę. Quid enim est Materiam actuare? quid ponere in Specie? quid existentiam dare? Illo actuandi termino necessario intelligitur, vel Formam dare Materię esse actuale, ut sit actu ens, & substantia; vel formam dare materię esse Actuosum, ut quę ex se nuda torpet, efficacibus induatur qualitatibus. In priori sensu falsum est formam actuare materiam, cum enim materia sit substantia, omnisq; substantia sit ens per se subsistens, utiq; materia per se, non per accidens, non per aliud, non per formam, suam actualem subsistentiam habebit. Dico per Formam: cum formam enim subsistit; ast ita forma non magis actuat materiam, quàm hæc formam, quę non subsistit nisi cum materia. Posteriori sensu verum quidem est omnem Actuositatem & Efficaciam in substantia materię esse ab aliqua forma superveniente; sed manet tamen dubium. Quid illa forma

lit, & An necessariò omnis actio & agendi vis debeat immediatè à substantia aliqua profluere? de qua quæstione in argumento alio dicendi locus erit. Atque hinc patet quid sit ponere in specie, & existentiam dare, quo nihil aliud intelligitur, quàm quòd materia rerum omnium, quæ

† Illud
animali-
quorum
ridicu-
lum est,
Materi-
am ex se
actu non
existere.
Quasi
aut pos-
set ali-
qua sub-
stantia
ex qua
mundus
fit, &

† ex se actu existit ad omnem effigiem formamq; indifferens variis vestita Accidentibus & accidentium temperamentis existat tali aut tali modo & specie. Nec secus ac massa ceræ ex se existens, postea in varias imagunculas efficta, existit sub hac aut illa specie animalculi. Ubi, ut non opus est nova substantia ad novam & specialem existentiam, sed tantùm inductione novi accidentis (figuræ scilicet) ita in materia rerum naturalium communiter in mundo existente non opus est nisi mutatis & copulatis Accidentibus ad

quia extra mundum non est, in mundo tamen actu non existat. Sed fallit particula (ex se) in eum deoriorum sensum, ac si quod ex se, illud separatum existeret. Hoc vè è ineptum materia existit conjuncta cum forma, ex se tamen non à forma habet existentiam. Immo si verum dicere volumus, in genere rerum corporearum sola Materia ex se existit. Accidentia siquidem ex se neque Essentiam neque Existentiam habent. Forma, secundum ipsos Peripateticos, dependens à materia & in Esse, & in Fieri, seu Existere. Sola igitur materia ex se & est, & existit, etsi non existat sola. Nec hîc dicendum, ergo universale per se existit; siquidem materia particularis est substantia in toto mundo una & unica.

dandam.

dandam specialem sub hoc aut illo modo existentiam.

3um. A quo omnes in Materia operationes profluunt illud est Substantia. A forma proveniunt omnes operationes. Ergo Forma est Substantia.

Hic quoque in majore error est, inde ut credo, ortus, quod Philosophi, dum ex una parte Materiam per se torpescentem omnique destitutam vigore spectant, ex altera parte Accidentis naturam ut debiliorem leviorémque deprimunt, putârunt aliam quandam Naturam excogitandam esse. Virtutis & Virium plenam, quæ Actionum omnium fons esset, atque hanc Formam nominant. At falluntur, neque opus erat recurrere ad formam aliquam substantialem ut ratio redderetur operationum quæ fiunt à corporibus naturalibus. Sufficiunt ad hoc Accidentia. Dico enim Accidentia immediate & per se posse agere, & non in virtute alicujus formæ substantialis. Quod clarum fiet inductione omnium primarum qualitatum, è quarum temperie oriuntur secundæ. Lux diffundit se per perspicua omnia & illuminat obscura. In virtute cujus formæ? Num solis? Atqui & cæteræ stellæ lucent, quarum forma est à Sole diversa secundum Peripateticos. Num in virtute formæ corporis luminosi? Nugæ. Carbu-

culus, ignis, candela, sol, omnia sunt corpora luminosa. An eadem horum omnium forma substantialis? Non dicent, opinor. Si dicant esse, quatenus sunt luminosa; velim etiam dicant, quid sit illa forma corporis luminosi quatenus est luminosum. Annon Lux ipsa? Nisi forte dicent tot esse in corpore formas substantiales quot rep. riuntur accidentia, scilicet, **Esse** aliã formã Corporis quatenus colorati, aliam quatenus sapidi, &c. Quod insanix proximum. Lux igitur in quocunq; corpore sit, ubique se propria virtute diffundit. Calor calorem generat, ac urit: Cujusnam formæ efficacit? Num formæ ignis? atqui ut Aqua Solis ardore calefacta, calefacit, sic Plumbum, lapis, aut aliud quodvis corpus ardori solis obiectum. Inter cujus ignisque formam longum est intervallum. Ignis urit, sic & ferrum, non candens modo sed & nigrescens. Num ambo urunt virtute ejusdem formæ? Minimè. Alia ignis, alia ferri forma. At in ferro est ignis. Hem! Corpus in Corpore: at est in poris ferri. Scilicet, Densatissimæ Chalybis, aut in compactissimi densissimique auri lamina pori sunt, per quos igneum corpus penetret ferrum aurumque, idque per minutissimas utriusq; partes, siquidem ne minima pars ferri calfacti est, quæ non urat. *Oscitanter*
phi.

philosophantur qui poris istis ἀπόρροις rem
salvam esse judicant. Quid ergo ē Calor
ubicunque est, propria & insita sibi vir-
tute se exerit calefaciendo & urendo, pro
ratione gradus illius quem obtinet, &
subjectæ rei in quam agit. Et, ut obiter id
dicam, Ignis nihil aliud est quàm Calor
intensus in quocunque tandem corpore.
Dico Intensus, non Summus, infra enim
summum gradum (quem nescimus) ignis
esse potest. Quia alius alio calidior est, in
eadem quantitate. Immo & descendendo
vix novimus infimum gradum caloris
infra quem ignis nullus est, siquidem
quod unius rei respectu ignis urens est, id
alterius vix est calor tepesciens. Sed hæc
subtilius persequi non est hujus loci. Per-
gamus. Frigiditatis in terra, in aqua, in
glacie, in aere hyberno, effectus sunt
iidem; extinguendi calorem, condensandi
corpora, &c. at formæ in singulis diversæ
sunt. Quare à nullius forma dependet fri-
giditas in exercitio propriæ virtutis suæ.
Siccitas Terræ & Ignis (secundum Peri-
pateticos, sicci) similiter arefacit aquam
injectam: at formæ hic quoque differunt.
Idem in humiditate aquæ & aeris. Deni-
que Descensus communis est aquæ & ter-
ræ, Ascensus aeris & ignis: ille à gravitate,
hic à levitate ortus. In utroque genere
principium motus erit immediatè in ac-
ciden-

cidentibus Gravitatis & Levitatis, non autem in formis, quæ diversæ sunt in utroque Pari, Qualitate eadem manente. Plura addi possunt, at hæc satis confirmant conclusionem^a, viz. O-

* Et hoc ipsum est, quod post Zab. reliqui Physici faciuntur Qualitates Elementorum esse eorum formas respectu mutationis. Idem etiam quod Logici in definitione qualitatis, est forma accidentalis per quam substantia est efficax.

perationes in Corpore naturali posse effici ab Accidentibus solis in materiam impressis sine ope Formæ alicujus substantialis à qua

Virtus eorum dependeat. Itaque & huic argumento nervi inciduntur.

um. Quod essentialiter distinguit unam speciem ab alia, illud est Substantia. Forma essentialiter distinguit. Ergo, &c.

Solutio hujus argumenti facilis est ; major propositio fallit, quæ vult omnem essentialem distinctionem fieri per aliquid substantiale. Nam etiam accidentia distinguuntur inter se essentialiter, ut Virtus & Color Sed & in substantiis res clara est. Essentialiter distinguuntur quæ differunt definitione. In definitione corporum naturalium duo sunt, Genus i. e. Materia communis in qua omnia conveniunt. Differentia consistens in Accidentibus materiam istam variantibus. Illud in definitione est substantiale, hoc Accidentale, sed tale quod sufficit ad essentialem distinctionem. Quid enim ? cum dis-

sunt

cunt Physici [Ignis est Corpus simplex] genus & materia, [callidissimum & levissimum] differentia ab accidentibus essentialibus, annon essentialia satis discrimen ponitur inter ignem & aquam, corpus frigidissimum & gravissimum? Etsi enim sit ab accidentibus, non est tamen accidentale, sed necessarium, internum & essentialia. Quare dico, ut accidentia sunt primò & per se causæ operationum, sic sunt primò & per se causæ distinctionum internarum in corporibus naturalibus; atque definitionem corporum naturalium essentialia ingrediuntur, ut non opus sit ultra materiam & accidentia quicquam præterea in corpore naturali anxie querere; quorum simplicem vim & mixturam si exactè haberemus perspectam, nescio an aliquid deesset ad plenam naturæ cognitionem. Sed hinc fundi nostri calamitas, quòd Philosophi, dum omnium in natura virium & operationum originem in forma nescio qua, substantiali collocant, hujus autem formæ scientiam impossibilem esse fatentur sensu & experientia cogente, incuriosius se gesserunt in contemplanda Accidentium natura, eorúmque viribus & varietatibus pulcherrimis indagandis, contenti scilicet, in quolibet corporis affectu effectúque paulò difficiliore, dixisse, Est à forma.

sum,

5um Forma non suscipit gradus, neque variatur. At accidentia eorumque temperatura potest variari & gradus suscipere Ergo Forma, non accidens, non temperamentum est. Major inde confirmatur, Quia rei definitio variari non potest, quæ tamen variatâ formâ necessariò mutatur.

Majorem planè negamus, & quanquam antiquo errore principii serè loco habeatur, tamen & convelli & refelli posse non dubitamus: ejusque etiam probationem rejicimus, affirmantes, ut Formas sic & rerum definitiones consistere intra aliquam Latitudinem, non, ut vulgò volunt, in puncto indivisibili. Quod in omnibus corporibus tam simplicibus quàm mixtis, tum animatis tum inanimatis ostendi posset. Exemplo sit Elementorum & Transmutatio in se invicem, & mixtio in Corporibus ex eis oriundis, in utroque genere evincitur, illud quodcunque sit quod formæ locum in elementis obinet, necessariò intensiōis & remissionis gradus admitteri. Vide enim, Terræ gleba macerata in aqua antequam in eam mutetur varias & diuturnas requirit prædispositiones & præparationes, quibus omnibus peractis jam instat ipsum transmutationis instans. Quæritur hic an forma terræ post tot præparationes maneat tamen integra & invariata usque ad ipsissimum transmutationis momentum? Quis sanæ

sanæ mentis affirmaverit? cùm sublati
aut diminuti propriis accidentibus for-
mæ integritas sibi constare nequeat: Et,
si in transmutatione mutua qualitatibus
fractis formæ non frangantur, etiam tum
cum eis pereundum sit per transmutatio-
nem; cur in mixtione, ubi formæ ma-
nent, necessaria tamen esset refraçtio ea-
rum: quam tamen fieri omnes, veritate
eogente, contendunt. Deinde in mixtione
concurrunt quatuor Elementa, & manent
in mixto. Sanè. Manent igitur Qualita-
tes an Formæ? Utræque. Si enim peri-
issent, unde quæso, ô bone, reviviscerent
in resolutione Mixti? At manent integræ
& in gradu intenso? Minimè gentium.
Ambæ contusæ & probe confusæ ad Sym-
metriam & proportionem harmonicam
rediguntur: & formas quidem necessariò
sic retundi, aiunt, quia qualitates ab eis
profluentes inminutas & debilitatas esse
sensus ipse testatur: At verò num forma
remitti potest, num substantia suscipiet
magis & minus? Hic res in luto hæret.
Nec quisquam qui veritatem è puteo ex-
trahat, præter Zabarellam reperius est Is
expedit audacissimæ distinctionis funi-
culo: Sic Substantia potest variari cum
mutatione speciei, sed non sine mutatione
speciei. Formæ Elementorum variantur
primo, non altero modo. Nihil extra est
in

in nuce durum, si quid aliud intra hujus distinctionis latibulum cernas, quàm caliginē & tenebras meras. Forma elementi in mixto remittitur cū variatione speciei. *i. e.* exēpli gratia, [Forma aquæ in mixto minùs est forma aquæ quàm fuit extra mixtū, & tamē est forma aquæ, quia aqua cum sua forma manet in mixto & tamen aqua in mixto non manet nec aqua dicenda est, quia mutavit speciem, *i. e.* essentiam suam, & in aliud corpus transiit.] Quis crudas hasce contradictiones tulerit? Consulit tamen putavit Zabarella in obscurissimæ distinctioniunculæ specum se recipere, quàm videri velle principia ab antiquis posita ad clariorem veritatis lucem examinare. Nobis hoc piaculum non est. Quare omissis jejunis istis speculationibus, quæ intellectum veri cupidissimum miserè ludificantur, asserimus, Formas elementorum recipere gradus, & intra latitudinem aliquam intendi posse & remitti, & quia sic variantur, nullo modo esse substantias, sed meras qualitates earumque in debito gradu mixturam, supra vel infra quam proportionem elementa non sunt. Frustrà itaque sunt otiosæ illæ quæstiones, De formis elementorum, De earum in mixto integritate, De generatione & corruptione instantanea, sive de accessu & recessu formæ substantialis

tialis in momento. Aqua non in instanti aut fit aut definit esse Aqua; Sed in tempore per gradus perfectâ aut corruptâ qualitatum temperaturâ. Similiter in mixtis; in ligno, lapide, pomo, carne & putrescentibus, ut corruptio procedit per gradus, ita terminatur in temperamento; quod si ultra ultimum proportionis gradum vitietur, sequitur mixti dissolutio, soluto unionis vinculo; & hoc, fatentibus Aristotelicis, non forma, sed qualitatum mixtura est.

Atqui oggerunt, Variabuntur rerum definitiones, si varientur temperamenta: illæ autem sunt constantes.

Pueriliter, & absurdè. Nempe hinc error, Definitiones rerum conduntur, rebus ipsis in sua perfectione consideratis, inde mentis operatione abstractæ habentur velut æternæ & constantis veritatis. At si res prout in natura non in intellectu sunt, spectemus, annon variante Natura, variabitur naturæ definitio? Notionalis illa & abstracta rei definitio manet etiam re non existente, ut Rosæ in hyeme: at Realis aliqua applicatio fieri non potest Rebus aut non omnino, aut aliter se habentibus. Quàm absurdum hoc est affirmare, flores flaccidos, rosam marcescentem, pomum putrescens, lignum ad cariem pronum, carnes fætidas aut animal ægri-

ægritudine & *δυσπασία* tabescens, æquè
 perfectè defini, ac definebantur in in-
 tegritate sua. Hi somnia sua definiunt,
 qui res non prout in natura existunt, de-
 scribunt, sed pro suo ipsorum conceptu &
 imaginatione. Numquid mutatis quali-
 tatibus mutabitur essentia, & tamen va-
 rietatis non variabitur? Pervelim eos qui
 hoc asserunt tamdiu vesci carnibus olidis,
 donec agnoscant aliam esse essentiam, ali-
 am definitionem putridarum & integra-
 rum carniū: aut tamdiu Valetudina-
 rios esse, donec discant distinguere inter
 definitionem sani & ægri corporis. Inte-
 rim nobis certò constet, Quicquid est in
 Elementis mixtisve Substantiale & Mate-
 riale, illud invariatur manere, Quicquid
 Accidentale seu Formale, illud mutari, ge-
 nerari, corrumpi; per quosdam gradus,
 secundum quos rerum ipsarum definitio
 varianda est.

De Anima in genere.

Tque de duobus principiis Aristotelicis, deque Formarum Natura in genere vidimus hactenus. Veniamus ad Naturam & Originem Animæ, cujus gratiâ tota hæc instituta est dissertatio. Hujus cum tres sint gradus, Vegetativus, Sensitivus, Rationalis, priores duos primo, ultimum ultimo in loco contemblemur. Utrumque commodè fiet si brevibus aphorismis hypotyposin quandam constitutionis rerum naturalium secundum ante disputata tradiderimus, ne aliena tantum destruere voluisse videamur, contradicendi studio abrepti. Est autem hujusmodi,

1. Principia rerum tria sunt, Constitutionis duo, Materia sive Subjectum, & Accidentia, Transmutationis unum, Accidentium Contrarietas.
2. Materia est totum & omne illud, quod in corporibus naturalibus est Substantiale.
3. Materia est indifferens ad omnia & capax omnium accidentium: sed tamen non est simpliciter fons & radix eorum omnium.
4. Origo accidentium eadem est quæ ipsius Subjecti, immediata scilicet Creatio vel Concreatio.
5. Accidentia Materiæ sunt duum generum,
I. Alia

1. Alia consequuntur illius essentiam immediate, & eidem coexistunt ex interna naturæ necessitate, ut Potentia Passiva, Extensio & Quantitas, Locus, Tempus, sive duratio successiva. Atque Materia horum accidentium fons & radix dici potest, quia proximè in illius essentia radican-
 tur.

2. Alia constituunt illius existentiam in certa aliqua specie ut omnes Qualitates primæ & secundæ: quæ in materia non inerant primùm ex necessitate naturæ, sed ex arbitrio Creatoris: poterat materia sine illis esse, sed inducebantur ad distinctionem illius in varias species.

6. Utrunque genus accidentis Materiæ imprimitur immediate, veluti lux aeri, nec opus est Substantia aliqua intermedia, qua interprete accidens subjæctæ Materiæ societur.

7. Ut Qualitates inhærent immediate in Materia, ita à qualitatibus immediate profluunt operationes & operandi vires.

8. Qualitates omnes primæ primo die creationis extiterunt, & è secundis non nullæ. Lux, calor, frigus, humiditas, siccitas, item è secundis, tenuitas, crassities, gravitas, levitas, fluor & consistentia.

9. Cœli

9. Cœli Materia & Substantia, communis est cum ea omnium corporum inferiorum, & Accidentia primi generis communia possidet: sed in Accidentibus secundi generis differentia est inter Cœlum & Sublunaria, viz. in discrepanti Copula Primarum & Secundarum Qualitatum, Lucis, Caloris, Levitatis, & Tenuitatis. At de Cœlo nihil ferè certi adhuc norunt Philosophi.

10. Elementa sunt tria, Aer, Aqua, Terra, nec pluribus opus est ad mixtionem corporum: immo duobus fortè res ista peragitur, Aquâ, Terrâ.

11. Hæc Elementa essentialiter inter se distinguuntur propriis & peculiaribus Qualitatibus syzygiis à creatore immediate materiæ inditis: in Terra copulantur, Frigiditas, Siccitas, Densitas, Gravititas, & Consistentia: in Aqua uniuntur, Frigiditas, Humor, Densitas remissior cum Gravitate & Fluore: in Aere denique vinciuntur, Caliditas remissa, Humor debilis, Levitas, Tenuitas, & Fluor summus.

12. Ignis nihil est nisi Calor intensior, sive in aliquo Elementorum, sive in corpore quolibet mixto insit.

13. Calor in Aere & in omnibus mixtis (in quibus calore opus est) est partim implantatus in primæva creatione, partim infusus

infusus à Sole, solo, si quod sit, Elemento Ignis, & unico caloris fonte in inferioribus. Implantatus sine infuso citò marcesceret.

14. Compositio rerum est duplex,
 Prima ex Materia nuda, & Qualitatibus primis secundisque simplicioribus, ut in Cœlo & Elementis.

Secunda ex Materia sic qualificata, & novis Qualitatum mixturis è prioribus oriundis : ut in omnibus corporibus mixtis.

15. Qualitatum in Elementis illa est Copula, quæ esse potest simplicissima. Quare in eam semper fit Resolutio. At, qualitatum in mixtis, mixtæ sunt Copulæ ex simplicibus. Quemadmodum de coloribus vulgò aiunt, Albedinem & Nigredinem fieri ex mixtura varia perspicui cum opaco : medios autem colores oriri ex mixtura Albedinis & Nigredinis.

16. Mensura modusque omnium Temperamentorum & Simplicium & Mixtorum datus & fixus est in prima creatione : à quibus primitivis exempl. r. bus si natura erret excessu defectuve, monstrum & deforme quid sit.

17. Generare sibi simile, non viventis solius, sed generaliter omnium Qualitatum Activarum proprium est, siue simplices illæ & solitariae sint, siue copulatae in certa combinatione.

18. Qualitates hæc ita sui diffusivæ & similitudinem generativæ sunt, ut necessariò Materiam sibi proportionatam efficiant, quo liberum habeant suarum virium exercitium.
19. Itaque Vis plastica seu Formatrix immediate & primò in ipsis qualitatibus fundatur, quæ quo simpliciores sunt, eò simpliciores, & magis uniformem materię configurationem postulant ; quo autem pluribus diversarum Qualitatum mixturis complicatæ & compositæ sunt, eo magis variam & disformem partium materialium effigiationem requirunt, & producunt.
20. Mixtio quò longius descendit à simplicitate, eo exquisitior & subtilior est, quia magni est Artificii tot qualitatum & combinationum disformitates in unam *ἁρμόνιον* vincire : atqui, tanto infirmior est mixtura, quanto magis composita est, quia pluribus constat qualitatum contrarietatibus. Hoc in metallis, plantis, animalibusque invicem comparatis cernitur.
21. In viventibus est Reciproca temperamenti propagatio, ex Semine Viventis, ex Vivente Seminis.
22. Vis prolifica & vivifica in Semine non est ab aliqua substantia immateriali & spiritali Semini adhærenti aut inhærenti, sed à solarum qualitatum ingeniosa &

& subtili temperatura in materia pura & spirituosiore.

23. Hæc vis actu inest in Semine, sed tamen Sopita est, nec actu agit nisi admoto *Paciente* aut potius *Coagente*, in & à quo *Virtus* ista exciretur. Perinde ut *Piper* calidum est ex se, urit tamen salivâ admixtum. Atq; *Copiosi* & *Fortes Spiritus*, qui in *Hordeo*, *Tritico* aut quovis alio grano semineve latent, faciliè extrahuntur arte stillatoriâ, si aquam pauculam admisceas ignemque admoveas.
24. In *Plantis*, *Terra Seminibus* foturam veluti in *Matrice* præbet, tum calorem à sole acceptum, tum humorem aptum supeditando : quibus calidi humidique seminum *Spiritus* acuuntur, & inflatiurgent, materiâque extendentes partibus & proportionibus idoneis, virtute sua effigurant.
25. In animalibus *Oviparis* etsi opus sit *Mare* & *Fæminâ* ad generationem *Ovorum* fecundorum (nam subventanea fiunt à sola fæmina) tamen ad generationem *Pulli* sufficit quivis calor sive animantis cujusquam, sive inanimati ut *Pulveris*, *fimi*, *solis*, *fornacis*. Quia enim in vitello, *Humoris* satis est ad nutrimentum, opus tantum erit *Calore* externo ad excitandas *Spirituum* & *Caloris* vires generativas in albumine.

26. In Viviparis utroque opus est Sexu ad efficiendam unam Sēminis massam generationi idoneam. Et mas & fœmina activè concurrunt, ille magis, hæc minus. Copulatis & exquisitè mixtis utriusque feminibus, Spirituosissima totius massæ Substantia aucta & inflata per Calorem Uteri & humorem menstrui variè se commovet, dilatando, condensando, effingendo reliquam materiam ignaviorem, pro qualitatū & operationum necessitate.

27. Ad Generationem Viventis, absolute & simpliciter Semine opus non est. Sed sufficit Qualitatum Vivificarum mixtura & concursus etiam in alia materia: ut patet in plantarum propagatione per gemmæ inoculationem, in earum & Animalium quoque ex putrida materia, genitura.

28. Summatim, Animæ Vegetativæ in Plantis, & Sensitivæ in Brutis, sive Generales illæ quibus Plantæ & Animalia sunt, sive Speciales per quas in certas Species distinguuntur, sunt tantum Temperamenta nobiliora Qualitatum actuosiorum in materia subtili, pura & spirituosâ, sive illa Semine propagata fuerint, sive alio modo conflata.

Ad confirmationem hujus sententiæ aliis rationibus adductis opus non est, quàm quibus Formarum Substantialitas

supra refutata est : quæ nisi informatæ fuerint, nec hæc poterit. Potius hoc in loco occurrendum erit eis argumentis quæ animæ, maximè Sensitivæ substantialitatem confirmare videntur: cujusmodi sunt hæc.

1um. Si anima sit temperamentum, tum omne corpus erit Animatum : quia in omni corpore est temperamentum.

Levissimum argumentum : cui hoc responsum sufficiat, procedit ex meris affirmativis in secunda figura, itaque est fœdus paralogismus.

2um. Temperamentum mutatur pro ætate, loco, victusque ratione. Anima non mutatur. Ergo non est Temperamentum.

Hoc argumentum ex parte supra attingimus, & de minore in genere ostendimus formas per gradus mutari & variari posse. Sed hic ampliùs duplex notandus est error hujus argumenti. Prior est, quòd non distinguitur inter Totalem sive Essentialem, atque Partialem sive Gradualementi mutationem. In totali non tamen mutatio aliqua sed corruptio Animæ accidit. Quare nihil est ad rem. In partiali, secundum ipsorum principia, magis & minus non variant speciem. Esto Exemplum in temperamento plantæ tenellæ

& adultæ in nativo, & alieno solo consistit. Hic temperamentum non mutatur in aliud aliquod diversæ speciei, sed variatio est in gradibus perfectionis eadem specie manente : & hoc non obstante constat formæ unitas, etsi non similis operationum vigor. Alter error est, quod ab homine ad alia viventia incommodus est, ut hîc sit trajectory: nempe in homine variato diversimodè corporis temperamento, forma prorsus est invariabilis, quia alia est hominum & aliorum viventium anima: non sic in exteris, ubi anima cum temperamento coincidit. Verisimiliùs argutarunt à diversitate temperamentorum in hominibus individuis ad diversitatem animarum. Sed hîc parum proficitur, siquidem temperamenta particularium hominum, non specie, sed gradu tantum differunt.

Huc refer objectiunculas, si Anima in temperamento & spiritibus consistat, ergo vacuato per Syncopen spiritu Anima interibit: Et ergo, Anima nutrietur quia spiritus nutriuntur: quibus hoc tantum regerimus, præstare, opiniones experientia corrigere, quàm adversus eam ineptis distinctionibus defendere. Neutra tamen objectionum ab homine præcipuè ducta in homine locum habet.

3^{am}. Si anima sit temperamentum, tot erunt in planta aut animali animæ, quot diversa conspiciuntur tempera-
menta: alia ossis, alia carnis, alia nervi, alia corticis, alia ligni anima erit. Sed in vivente est unica tantum anima: Ergo anima non est temperamentum.

Minor propositio falsa est etiam secundum doctrinam ipsorum Peripateticorum docentium, duas ad minimum in planta, & tres in omni animali animas essentialiter distinctas reperiri, formas verò inanimatas, sive (ut vocant) mixti etiam multo plures. Quare secundum ipsos pluralitas formarum & animarum substantialium in uno composito, nihil absurdi continebit: quoad nostram verò sententiam multo minus, qui pluralitatem substantiarum in mixto non agnoscimus, sed sub identitate materiæ, diversitatem temperamentorum sic ponimus, ut omnia interim Vivifica esse fateamur.

4^{am}. Si anima esset temperamentum qualitatum in humoribus & spiritibus, tum non posset frænum injicere corporis perturbationibus ejusque impetum cohibere, sed eum semper sequeretur: Atqui ipsa experientia docet, animam esse corporis moderatricem, Ergo, &c.

Hoc argumentum nihil aliud evincit, quam

quàm in homine quidem dari substantiam aliquam à corpore distinctam, quæ facultates inferiores Vegetativas & Sensitivas pro arbitrio suo regat, & aliquo modo coerceat aut promoveat. At in plantis & Brutis ubi simile imperium planè non cernitur, illa substantiarum diversitate opus non est. In his enim anima non solum sequitur, sed est ipsum temperamentum in homine sequitur quidem ejus propensiones, sed cursum moderatur, quando vult.

5um. A quo sunt nobilissimæ illæ operationes Percipiendi sive Judicandi de rebus sensibilibus, Imaginandi & Memorandi; illud accidens esse non potest. At ab anima brutorum sunt istæ operationes. Ergo substantia est & non accidens.

Pro solutione hujus Argumenti, notandum est breviter, Omnes istas operationes esse merè organicas atque in materiali aliquo subjecto fieri, & ab eodem dependere: & propterea nullibi esse nec esse posse, nisi ubi Organum istud reperitur. Organum verò illarum est Spiritus animalis, pura illa, clara, lucida & agilis substantia; hujus copia maxima & purissima est in capite, in hoc igitur & sedes sensationis omnis. Ac quæritur de Principio, Dico spiritum istum animale esse non tantum Or-

ganum, sed primum Principium omnis sensationis. Nempe in Spiritibus duo sunt, Materia, & Qualitatum vivacissimarum Mixtura; in Qualitatibus est prima causa & origo, in Materia est primum subiectum & organum sentiendi, in utrisque conjunctis consistunt omnes apprehensionis phantasie & memorie vires quas in brutis cernimus. Dabitur hoc quidem, Spiritus hosce esse immediatum instrumentum omnis sensationis, siquidem in Spiritibus solis species rerum sensibilibus inprimuntur & inhaerent, per Spiritus huc illuc deferuntur, & vel minima spirituum turbatio impedit, maxima corrumpit omnem sensationem; at verò nullam esse aliam substantiam in brutis, quæ his spiritibus utatur ut instrumentis sentiendi, ipsa verò sit prima sentiendi causa hoc non dabunt. Sed necessario dandum est; illa enim alia substantia quam animam vocant, erit vel materialis vel immaterialis. Si materialis; erit vel purior, vel impurior Spiritibus. Non prius, quia Spiritibus nihil purius in genere materialium; nec posterius verum est, quia absurdum est ascribere principium sentiendi impuriori materiae, & negare puriori. Si immaterialis sit, recurrunt omnia dubia in superioribus allegata.

Si inſtes, Eſſe ſupra naturam puriſſimæ materiæ vel exquisitiſſimis qualitatibus ornatae, Judicare, Meminiſſe, Appetere, Fugere, &c. dico quod non: neque id nobis magis mirum videri debet in perfectioribus animalium temperamentis, quàm multa non minus admiranda effecta in ipsis inanimatis, quæ ab ipſorum temperamento procul dubio dependent, etſi ſit imperſectius. Illud præterea Ariſtorelis axioma, Nul-lum ſimile percipitur à ſimili, neque hic locum habet, cum talis ſit Spirituum & puritas quoad materiam, & temperies quoad qualitates, ut in omnibus ſenſibilibus quæ bruta poſſunt percipere, nihil ſimile reperiatur: neque ubique veritatem obtinet, ſiquidem nec oculus oculum, nec anima animam, nec intelligentia intelligentiam hoc pacto perciperet. Et de Vegetativa & Senſitiva animis hætenus.

De Origine Animæ Rationalis.

DE Animæ Rationalis Essentiâ non ambigitur. Quòd sit Spiritus & quidem immortalis nemo nisi Atheus aut Sadduceus dubitat. Illud solum in dubium vocatur. Unde hæc substantia spiritualis originem suam ducat. Non erit operæ pretium retulisse & refellisse varias hac de re opiniones : alii animas ab æterno aut diu ante corpora extitisse putarunt atque in beatis sedibus aut stellis sedes habuisse, inde in corpora velut carcerem esse detrusas, falso nixi fundamento, Quod omne incorruptibile sit ingenitum & ἀναρχον : alii, ab Angelis creatas, per impiam communicationem divinarum proprietatum ; alii ex anima Mundi, aut Substantia Cœlesti prognatas ; alii ex Elementis constatas ; alii ex Dei ipsius Substantia genitas ; alii à Cœli non ut materialis causæ, sed ut efficientis externi virtute produci autumant. Sed his sententiis explosis, cardo controversiæ in hoc vertitur. Utrum à Parentibus per Traducem, an à Deo per Creationem anima rationalis propagetur. Quæstionis partem secundam veram judicamus, eamque suscipimus pro virili defendendam ; quod faciemus & argumentorum ἔκ-

παραδῶν, & *ἀναπαρδῶν* objectionum quæ contra possunt afferri.

Argumentorum classis est duplex, 1. à Ratione, 2. ab Authoritate. Illam primò instruamus.

Si anima sit à Parentibus, erit vel per Creationem, vel per naturalem Propagationem. Illo modo non est omnibus fatentibus. Si ergo per propagationem anima deriveretur, fiet

illa vel	{	Per Multiplicationem &
		Divisionem substantiæ ipsius animæ.
	{	Per Generationem à Semine aliquo.

Si cui placeat prior sententia, pervelim mihi solvat hæc quæ sequuntur dubia,

1. Cur anima rationalis magis sit partibilis quàm Angeli, quandoquidem omnium & Physicorum & Metaphysicorum communis sit hætenus sententia, omnem Spiritum esse *ἀμείψωτος*, nec generari, neque generare sibi similem per multiplicationem suæ essentiae, aut alio modo.
2. An actio ista multiplicationis sit Naturalis vel Voluntaria: si naturalis, quid sit ut anima rationalis intellectu & voluntate prædita seipsam multiplicet nec volens nec sciens. Si voluntaria, an igitur Sterilitatis causa non poterit sita esse in voluntate, quod anima non vult seipsam transfundere, Et, Quomodo in Adulteris sequatur

Ex:

Fætificatio, cum eam maximè nollent.

3. Cur, si animæ substantia cum Semine decidatur, non etiam abscisso capite aut alio membro dividi poterit.
4. Si in & cum Semine multiplicetur anima, an Semen dici poterit Animatum anima rationali. Si ita; annon & sanguis quoque?
5. Si cum semine propagetur anima rationalis, utrum omnis seminis effluxus etiam ante septimum diem non poterit verè dici abortio. Contra Medicos, atque omnes Physiologos; siquidem anima rationalis ab ipso coitus momento & non ut illi, quadagesimo die infunditur.
6. Utrum abortionum istarum aliqua sit futura resurrectio.
7. Utrum semper, an verò aliquando tantùm fiat hæc multiplicatio. Si semper, annon anima rationalis erit mortalis, quia non semper effuso semine sequitur proliificatio. Si tantum interdum, unde illud norunt, & unde est ista ad statuta tempora restrictio.
8. Utrum à Patre aut à Matre sola anima decidatur, an ab utrisque; si ab uno solum parente oriatur, cur ita; cum utriusque anima æquè sit divisibilis. Si ab utroque; an inde sexus ratio reddi poterit, quod alter de sua anima plus contulerit.
9. Deinde, si est ab utroque Parente, quomodo fiat Unio duarum animarum masculæ & femineæ in unam substantiam.

10. An anima in Parentibus πολυτίκτως non imminuatur, tot sui partibus substantialibus abscissis.

11. An hinc reddenda sit ratio transfusionis Peccati, quod Anima parentum, quæ in se tota & in qualibet sui parte Peccati rea est, Particulas sui peccato inquinatas liberas impertiat. Si ita; Annon liberi meritò puniri possint pro actualibus parentum peccatis, cum animæ liberorum ante divisionem ab animis parentum; illa ipsa peccata actu commiserint.

Sed posterior fortè sententia magis arrides, Esse scilicet, per Generationem à Semine. Age, discutiamus breviter. Si Anima oriatur ex Semine aliquo, erit illud

Semen vel

{ ψυχικόν, & ab ipsa anima divisum.

{ σαρκικόν à corpore effusum.

Non defuerunt qui etiam animabus semen prolificum ascripserunt, quo mediante sese propagarent. Sed otiosè subtiles sunt isti. Quæro enim, illud Semen sitne corruptibile, vel incorruptibile. Si corruptibile, quomodo ex φθαρτῷ fiat ἀφθαρτον, aut ex anima incorruptibili oriatur semen corruptibile. Si incorruptibile, repugnat experientia, Quando effuso semine nulla succedit soboles.

Est igitur origo Animæ rationalis ex semine

mine illo materiali quod à corpore excernitur, sed nec hoc esse potest ut ex materia seminis fiat substantia animæ rationalis, quamcumque demum in semine materiæ puritatem somniemus. Probabiliter evincit etiam illud, quod ut anima est in operando inorganica & *inorganica*, ita neque in Essentiæ productione dependet à re aliqua materiali & corporea. At verò hoc necessario stringit, Immortale ex Mortali, Spirituale ex Materiali, Simplicissimum è mixto & composito, nullis naturæ viribus fieri & produci posse. Ista planè sunt *argumenta*, sine interventu divinæ vis, non tantum sustentantis Naturam ut faciat, ut ineptè nonnulli cavillantur, sed sua virtute immediate efficientis quicquid hac in re fieri potest. Quem concursum, si concedant, dant quod querimus. Sunt & alia argumenta quæ dissentienti moram injiciant; ab instantiis.

1^a In Adamo & Eva, quorum animæ non ex materia aliqua efformatæ sunt, sed per creationem immediatam extiterunt. In his verò Deus specimen edidit, quid in aliis hominibus perpetuò facturum erat. Si dicatur nihil probari hoc exemplo, siquidem in primis parentibus necessaria omnino fuit Creatio, cum nihil præexisteret per quod propagatio naturaliter fieri posset, & verò Deum indidisse illis hanc virtutem ut animas ab ipso primum acceptas propagarent ad posterum; fatendum quidem est hoc ar-

gumen-

gumentum necessariam probandi vim per se non habere; sed tamen advertendum est,

1. Adami animam materię antè præparatę extrinsecus infundi, cæterorum autem animalium animas in & cum materia concreatas fuisse. Cujus ordinis alia idonea ratio non est, quàm ut Deus ostenderet in hominibus aliam corporis, aliam esse animę originem, at in brutis eundem esse utriusque orum.
2. Universi pulchritudinem & symmetriam postulare, ut cùm inferiores creaturę primæva & ordinaria virtute sese multiplicent, omnium creaturarum Dominus non sine speciali supremi Domini auxilio & generetur, & genitus regatur.
3. Et si Adami anima ex nihilo, potuit tamen Evę anima ex particula animę mariti propagari. Quod tamen haud videtur verisimile, ut innuit Adami experfecti vox. Hęc est caro de carne, os de ossibus meis, non Anima de Anima. Verùm hęc assensum non cogunt.
- 2^a. In Christo; cujus Anima per Creationem à Deo data est, non per generationem à Parente. Is autem nobis per omnia factus est similis, & similiter, si ea excipias in quibus peccati labes, aut alterius alicujus gravissimi incommodi periculum erat.

Si

Si dicatur, hoc extraordinariè factum esse ad vitandam peccati luem, aio,

1. Non afferri idoneam hujus rei rationem. Potuit enim Christus ut Corpus sic Animam (si quid tale in generatione hominis accideret) à Virgine sumere sine peccati periculo. Ut enim falsum est, quod nonnulli asserunt, Christum sine auxilio maris genitum esse, ne interveniret peccatum, ita & hic quoque falsum est, eum corpus solum à Virgine accepisse non animam, ne scilicet fieret peccatrix. Siquidem non magis difficile erat Spiritui sancto particulam Virginalis animæ quàm sanguines ejusdem ab omni impuritate mundare; & æquè facile Josephi quàm Virginis semen ab omni vitio purgare, nisi, si id factum esset, Christus $\psi\lambda\delta\varsigma \alpha\gamma\theta\rho\omega\tau\theta$ nec præterea quicquam existimatus fuisset,
2. Concedi ex hac suppositione, Hominem rectè dici generare hominem, etsi unam tantum illius partem propriè generet, viz. Corpus: siquidem Christus, cujus anima forinsecus indita est, fuit tamen verè filius Mariæ.

Quod si dicant Animam Christi non creatam esse, sed à Matre ortam, præterquam quòd hoc communi omnium sententiæ repugnat, aliis etiam urgetur difficultatibus: Quæritur enim an Ani-

ma semini unita fuerit à primo conceptionis momento, an post diem quadragesimum. Si illud, utrum & in aliis simile fiat: Et, an corpus Christi fuerit formatum & organizatum in momento ut

* *Conimb. lib. 2.* * nonnulli asserunt. Si hoc, an de *anom. cap. 1* caro hypostaticè unita fuerit qu. 4. art. 21. λόγῳ, à primo purificationis momento, an tum demum post diem quadragesimum infusa anima.

Sequuntur Argumenta ab Authoritate eaque divina in sacris literis, quæ nobis loca aliqua suppeditat ad hanc veritatem stabiliendam. Huiusmodi sunt.

1. *Eccles. 12. 7.* Redeunte pulvere in terram, quemadmodum fuerat, Spiritu autem redeunte ad Deum qui dederat illum.] Clara est & manifesta antithesis inter duarum hominis partium essentialium diversum ortum & interitum. Corporis ex pulvere origo, in pulverem resolutio: Animæ à Deo opifice Creatio, ad Deum iudicem Reversio. Corporis Causa materialis ponitur ex qua fit, in quam resolvitur [quemadmodum fuerat] Animæ verò Causa solummodo efficiens per quam ex nihilo fit, [qui dederat eam] atque hoc emphaticus, nam corpus quoque dederat. Cavillus iste, quod hoc loci de primis solum parentibus sermo sit, refutatione est indignus.
2. *Heb. 12. 9.* Deinde patres quidem carnis nostræ

nostræ castigatores habuimus, & reveriti sumus: annon multò magis subjiciemur patri Spirituum & vivemus.] Nihil apertius & ἐμφατικώτερον ista antithesi, Carnem corpusq; à Parentibus, Animas à Deo accipimus, quòd si vilioris partis authores & qui in nos minus juris habent, patienter castigantes ferimus, quanto æquiore animo feremus eum, qui supremum in nos jus obtinet, utpote partis, quæ in nobis est præstantissima, unicus dator conditorque. Enervant planè vim hujus argumenti, qui Hebraismum hic cogitant, & per Patres carnis, carnales, per Patrem spirituum, spiritualem intelligi volunt. Siquidem arguitur non ex absoluta, sed relativa patris natura, nec hic quæritur quid Parentes nostri sunt in sua natura, aut quid Deus in sua essentia, sed qualem illi erga liberos, hic in Creaturas respectum teneant, quam habeant in utrilq; operationem, ut ipse contextus disertè loquitur. Præterea illud Dei attributum, Pater Spirituum, hoc in loco prorsus idem est quod alibi sæpè reperitur, ubi interpretatione tali molliri non potest: ut Num. 16. 22. [Deus fortis, Deus spirituum omnis carnis, hic unus vir peccaverit & contra totum hunc cætum effervesces ?] & Num. 27. 16. [Præficiat Jehova, Deus Spirituum omnis carnis, virum huic cætui] Peculiare scilicet in animas imperium Deo attribuitur,

attribuitur, qui solus animas creat, solus cognoscit. Et quidem supplementum illud à nonnullis interpositum [Deus spirituum, [Deus] omnis carnis] meritò rejicitur ut frigidius, & emphasim minuens, & in alienum sensum trahens.

3. *Zach. 12. 1.* — dictum Jehovæ qui extendit Cœlos & fundat Terram, forma:que spiritum hominis in eo] testimoni-um satis clarum quo docemur, pari passu ambulare hæc tria, Expansionem Cœli, Foundationem Terræ, & Formationem animæ rationalis: neque hoc minus quàm ista, infinitam potentiam requirere. Huic loco geminus est ille *Psalm. 33, 15.* [Forma-
tor pariter cordis eorum animadvertit ad omnia opera eorum] rectè, animadvertit animæ seu cordis consilia, quia animam ipsam fabricat.

4. *Iesai. 57. 16.* Nam in Seculum non con-
tendam, neq; in æternum effervescam: nam spiritus à conspectu meo obruetur & animæ [נַפְשֵׁי] 'quas ego feci. Latet in his ver-
bis [Quas ego feci] emphasis aliqua, quæ si specialem animarum rationalium à Deo productionem non innuat, quid aliud ostendat, velim doceant.

5. Solet à nonnullis adduci locus iste *Ezek. 37. 5.* ubi de ossibus arescentibus Jehova sic loquitur, Ecce ego inducturus sum in vos spiritum, ut vivatis. Sed nihil probat iste
vel

vel Resurrectionis, vel Populi Israelitici
 Restaurationis typus. Plus fortassis robo-
 ris circa isto loco, *Exod.* 21. 22. de percus-
 sore Mulieris gravidæ. [Item certantibus
 hominibus supercussit unus eorum mu-
 lierem gravidam, ita ut ejiciatur fœtus
 ejus [*וְיָרֶדְתָּ*] nec tamen sit exitium:
 omnino mulctator prout ei imposuerit ma-
 ritus ipse mulieris & per judices dato. Sin
 exitium sit, tum reddes vitam pro vita.]
 Hinc à quibusdam colligitur, Si fœtus gra-
 vidæ percussæ informatus, suisque membris
 nondum distinctus exeat, percussorem non
 teneri homicidii, sed propter discrimen &
 dolorem prægnanti illatum, mulctari pecu-
 niaria puniendum pro arbitrio mariti co-
 ram judicibus; si autem planè formatus
 fuerit, morte plectendum homicidam. Huic
 collectioni originem præbuit falsa Lxx.
 versio, qui *יָדֹנ*, non *ἀπὸ* aut *βλάβη*
 exitium, verterunt, sed *ἐξαικονισμένον* *ἐὰν*
ἐξέλθῃ τὸ παιδίον αὐτῆς μὴ ἐξαικονισμέ-
νον. &c. accipientes vocem *יָדֹנ* pro
יָדֹנ vel *יָדֹנ* sive *יָדֹנ* *ἀσημα*
 non signatum, non effigiatum. Atq; secun-
 dum hanc interpretationem definiunt Do-
 ctiores Juris Pontificii, Non esse Homici-
 dam qui abortum procurat, antequam ani-
 ma corpori sit infusa; ut videre est *Caus.* 32
Quæst. 2. Capitibus quod verò. Moyses
 tradidit, & sicut Semina. Ubi & nonnullis
 argu

argumentis contenditur, animam rationalem ante perfectam corporis organizationem in illud non infundi. Quæ etsi fortassis verè dicantur, tamen hinc fundamentum habere non videntur. Perspicua enim est legis sententia, Si percussione[m] gravidæ damnum non sequatur, i. e. nec foeminae nec foetus mors; mulctator tamen ob vim injustè illatam. Sin exitium vel hujus vel illius eveniat, capitali supplicio adficitor. Ubi si cùm lex non distinguit, nobis non sit distinguendum, duriusculum erit, vel illud de exitio ad solam gravidam referre, ac si percussor, cùm, salva pregnantē, foetus solummodo perisset, capitalis non esset: aut illud de foetu, ad formatum solum post 40. diem restringere, ac si percussor, foetu ante 40. diem per vim ejecto, nihil nisi mulctam solvere teneretur. Textus nec tempus nec personas hic distinguit. Jus Civile paulò quàm Canonicum gravius hac de re censet. Digest. l. 48. Tit. 19. de Pœnis §. Si quis aliquid. [Qui abortivis aut amatorium poculum dant, etsi dolo non facient, tamen quia mali exempli res est, humiliores in metallum, honestiores in insulam, amissa parte bonorum relegantur. Quod si eo homo aut mulier perierit, summo & capitali supplicio afficiuntur] Rursus ibid. §. Cicero. habemus [Mileciam mulierem, quod ab

Orat.
pro
Glu.
ent.

Ha-

Hæredibus secundis, accepta pecunia, partum sibi medicamentis ipsa abegisset, rei capitalis esse damnatam, Ciceronis sententia.] Mox tamen leniùs, [Sed & si qua visceribus suis post divortium, quòd prægnans fuit, vim intulerit, ne jam inimico marito filium procrearet; ut temporali exilio coerceatur ab optimis imperatoribus nostris rescriptum est.] Dubiam & incertam vides harum legum sententiam. Theologi sanè non pauci conceptionis corruptionem quovismode violentam accensent inter peccata sextum Præceptum violantia. Sed & hi aiunt magis quàm probant, & non tam ad Embryones istos rudes & imperfectos quàm ad fœtus perfecte animatos & organizatós videntur respicere.

*Quid hæc de re
jus nostrum mu-
nicipale.*

Res est non levis difficultatis, in qua, dum audiatur Doctorum judicium, ἀπὶ χάρι.

Πάντοτε δόξα Θεῷ.

F I N I S.